

Bouwerderpad 5,5 km

omgeving Ezinge

Welkom op de Ommetjes paden in Groningen

Het Bouwerderpad is een rondwandeling door het cultuurlandschap van Ezinge. Het gebied vormt onderdeel van Nationaal Landschap Middag-Humsterland. Op initiatief van de familie Terpstra en Landschapsbeheer Groningen en in samenwerking met Museum Wierdenland en Vereniging Duurzame Landbouw Stad en Ommeland is dit Ommetje gerealiseerd. De wandeling voert door het eeuwenoude cultuurlandschap van het voormalige (schier-) eiland Middag. Laaggelegen oude meanders van het Peizerdiepje en karakteristieke hoge wierden wisselen elkaar af. De kromme sloten zijn oude krekens uit de tijd dat Middag nog een kwelderlandschap was. Geniet van dit Ommetje, de rust en het cultuurlandschap. Veel wandelplezier!

1

MUSEUM WIERDENLAND

Hier wordt de geschiedenis getoond van het wierdengebied; hoe het landschap zich door getijdenwerking in de loop van de tijd ontwikkelde en welke rol de mens daarbij speelde. Het gebied werd al bewoond vanaf 600 jaar v. Chr. Men leefde toen op de hoge delen van de kwelders. Door het stijgende zeewater werd men gedwongen om verhogingen op te werpen. Deze kleine huiswierden groeiden soms uit tot grote dorpswierden, zoals die van Ezinge. Bijzonder is het dubbele paardengraf dat in de wierde De Bouwerd is aangetroffen en waarnaar de Bouwerder Polder is vernoemd.

2

ZUIDERWEG

Deze historische weg is de oude route naar Aduard. Vanaf de Zuiderweg is het landschap van Middag misschien wel het best beleefbaar! In de bermen bloeien in het voorjaar volop Pinksterbloemen en Fluitekruid. Oostelijk van de weg ligt de laagte van het voormalig beekdal van het Peizerdiepje, dat Middag van zuid naar noord doorkruist. Ook zie je hier kronkelige sloten, de voormalige prielen.

3

WIERDEN

De wierden die langs de route liggen dateren van ± 100 v. Chr. Vlak voor de zuidelijke wierde aan de Zuiderweg buigt de route naar rechts en gaat verder over grasland. De route loopt steeds langs de sloten, waar eigenaar - de familie Terpstra - door randenbeheer een gevarieerde vegetatie laat ontstaan. Voor een prachtig weids uitzicht beklimt u hier de wierde. Daarvandaan kunt u bij helder weer wel tien andere wierden zien liggen, waaronder De Bouwerd, de wierde van Aduarderheerd, Fransum en Beswerd! Zelfs de in 2007 aangevulde wierde van Englum moet dan zichtbaar zijn.

'T VERLOATJE

Op de hoek van de Oldijk en de Van Swinderenweg staat een huis dat 't Verloatje heet; de naam verwijst naar de voormalige schutsluis, die tijdens de aanleg van het Oldehoofsche Kanaal in 1826 werd gebouwd. Voor de aanleg van het kanaal had oostelijk Humsterland zijn eigen afwatering op het Reitdiep via de Saaksumerzijl en een eigen peilbeheer. Met de aanleg van het kanaal kwam er een verbinding tussen het kleine Saaksumerzijlvest en het grote Aduarderzijlvest. Door het peilverschil tussen beide zijlvesten werd de bouw van een sluis noodzakelijk. Met het afsluiten van het Reitdiep bij Zoutkamp in 1877 werd de sluis overbodig.

Zuiderweg

4

KROMME SLOTEN

De kromme sloten zijn voormalige oude krekens. Dit zijn de stille getuigen van het oude getijdenlandschap. Het landschap karakteriseert zich hier door kleine en onregelmatige kavels, omgeven door sloten met steile oevers. De rechte sloten zijn gegraven na de bedijking (11^e-12^e eeuw) ten behoeve van een betere waterhuishouding. Ze verbinden vaak de oude kromme sloten met elkaar. Zo ontstonden in de loop van de tijd de vele kleine en onregelmatig gevormde kavels, die zo kenmerkend zijn voor Middag-Humsterland. De monniken van het Klooster in Aduard speelden hierin een belangrijke rol. Dit gebied leent zich bij uitstek voor weidevogels als Kievit, grutto, slobeend en tureluur. Ook komen er veel zwanen voor en wordt regelmatig een sprong (=groep) reeën gespot!

DE OLDIJK

Behalve wierden en kromme sloten zijn dijken ook beeldbepalend voor Middag-Humsterland. De Oldijk is in de 12^e eeuw aangelegd als ringdijk rond het (schier-) eiland Middag. Tussen deze ringdijk en de dijk waarover de Barnwerderweg loopt (Saaksum-Den Ham), was namelijk tussen 800 en 1000 na Chr. een brede zeearm ontstaan die tot voorbij Aduard reikte. In de loop van de jaren slibde deze echter weer dicht, zelfs zo hoog dat dit buitendijkse land nu hoger ligt dan het binnendijkse. Wat rest is een smalle sloot die in niets meer doet denken aan de reusachtige zeearm die hier ooit stroomde.

Bewegwijzering

Het Ommetje Bouwerderpad is op een aantal plaatsen langs de route gemarkeerd met het voetjeslogo.

Een gedeelte van de route gaat over particulier terrein. Bij het begin hiervan staat een welkombordje met gedragsregels.

Om teleurstelling te voorkomen zijn enkele regels hier al vermeld:

- Alleen toegankelijk tussen zonsopgang en zonsondergang;
- Geen toegang met honden;
- Geen toegang met paarden;
- Het pad is gesloten op 31 december.

Colofon

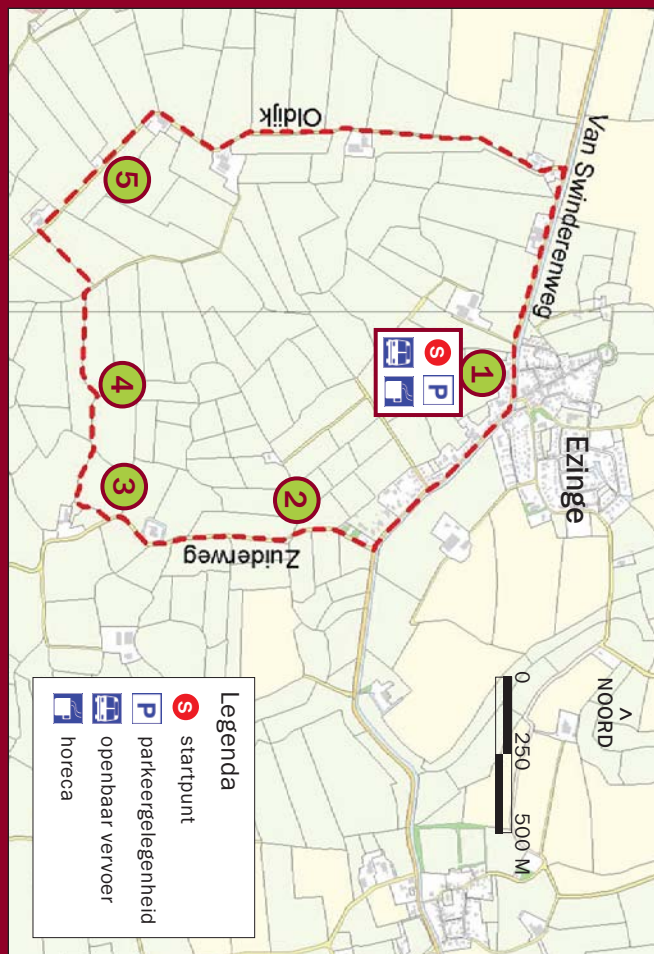
Ommetjes - een initiatief van Landschapsbeheer - zijn korte wandelingen op het platteland voor bewoners en recreanten.

www.landschapsbeheergroningen.nl
www.wierdenland.nl
www.winum.nl

Het Ommetje Bouwerderpad is mede mogelijk gemaakt door de EU, de provincie Groningen en de gemeente Winsum.

Bouwerderpad 5,5 km

Topografische kaart: copyright © 2009,
 Dienst voor het kadaster en openbare registers, Apeldoorn.

provincie
groningen

Europees landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling:
 Europa investeert in zijn platteland

OMMETJES

Het Bouwerderpad gaat door Nationaal Landschap Middag-Humsterland. In dit oudste cultuurlandschap van Nederland zijn veel oorspronkelijke structuren nog zichtbaar.

